

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА СПЕЦІАЛЬНОСТІ 226 ФАРМАЦІЇ, ПРОМИСЛОВА ФАРМАЦІЯ ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ АНАЛІТИЧНА ХІМІЯ

Люшук Катерина Юріївна

Комунальний заклад вищої освіти «Волинський медичний інститут»

Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна

kateryna_liushuk@vmi.volyn.ua

Рівень сформованості спеціальних (фахових) компетенцій у здобувача освіти є визначальним компонентом оцінки якості його знань. Адже результатом навчання є конкретно виміряні досягнення випускника, його здатність здійснювати професійну діяльність, задовольняти вимоги роботодавця.

Проаналізувавши нормативну і наукову інформації що до системи підготовки фармацевтичних кадрів, ми переконалися у своєчасності переходу до компетентнісного підходу. В Законі України Про фахову передвищу освіту [1] закріплені вимоги до змісту та результатів діяльності закладів передвищої освіти межах кожної спеціальності через розробку стандартів фахової передвищої освіти. Стандарти освіти розробляються для кожного рівня освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій (НРК) [2] і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності закладів.

В методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів фахової передвищої освіти [3] представлені поняття «компетентність» та її рівні:

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, проводити професійну та/або подальшу навчальну діяльність:

інтегральна компетентність – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні його компетентнісні характеристики щодо навчання та/або професійної діяльності.

загальні компетентності (ЗК) – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача фахової передвищої освіти в різних галузях та для його особистісного розвитку (перелік загальних компетентностей корелюється з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК).

спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)– компетентності, актуальні для предметної області, та важливі для успішної професійної та/або подальшої початкової діяльності за певною спеціальністю (перелік рекомендованих спеціальних (фахових, предметних) компетентностей корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК).

Аналітична хімія, як дисципліна професійного циклу, формує як загальні, так і професійні компетентності, визначені стандартом.

ЗК1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. Базові теоретичні знання, які студенти здобувають в курсі аналітичної хімії і інших базових дисциплін (математика, неорганічна і загальна хімія, техніка лабораторних робіт) підкріплюються їх практичним застосуванням. В курсі навчальної дисципліни

Аналітична хімія передбачено широке використання базових знань для вирішення професійних завдань. Здобувачі освіти розвивають цю компетентність на практичних заняттях.

ЗК2. Здатність працювати в команді. Відпрацювання практичних навичок відбувається в малих групах. Здобувачі освіти встановлюють контакти з метою налагодження взаєморозуміння для вирішення поставленої проблеми, для досягнення мети аналізу.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Дана компетентність формується і розвивається під час життя людини. Її формування починається у школі, а розвивається повною мірою під час навчання і професійної діяльності. Аналітична хімія не стоїть осторонь, адже викладання, усне і письмове опитування, спілкування на заняттях ведеться виключно державною мовою.

СК1. Здатність використовувати законодавчу та нормативну базу України та дотримуватися положень належних фармацевтичних практик щодо здійснення професійної діяльності. У розділі якісний аналіз, вивчаючи якісні реакції на йони, ми посилаємося на статті Державної фармакопеї України і розглядаємо саме фармакопейні реакції, оскільки саме вони використовуються для ідентифікації йонів у складі ЛЗ. Державна фармакопея України (ДФУ) — правовий акт, який містить загальні вимоги до лікарських засобів, фармакопейні статті, а також методики контролю якості лікарських засобів [4]. Це стосується і кількісного аналізу.

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами санітарно-гігієнічних норм, охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки. При вивченні навчальної дисципліни передбачені практичні заняття. Щоб студент був допущений до них проводиться вступний інструктаж з правил техніки безпеки і охорони праці. Інструктаж є обов'язковим, фіксується в журналі. На кожному практичному занятті формуються навички безпечного поводження із скляним посудом, нагрівальними приладами, відкритим полум'ям, хімічними реактивами. Дана компетентність формується засобами базових дисциплін, розвивається і закріплюється дисциплінами професійного циклу.

СК3. Здатність до виконання завдань, направлених на забезпечення та контроль якості лікарських засобів та лікарської рослинної сировини. Складниками лікарських засобів і лікарської рослинної сировини є хімічні сполуки, елементи та йони. Методи їх ідентифікації і кількісного аналізу вивчаються в курсі аналітичної хімії.

Розвиток усіх вищеназваних компетентностей забезпечує наступні результати навчання:

- Розуміти взаємозв'язок освіти, науки, техніки, технологій, виробництва, менеджменту у реалізації завдань, поставлених перед фармацією.
- Застосувати базові знання з навчальних дисциплін циклу загальної підготовки для засвоєння навчальних дисциплін циклу професійної підготовки.
- Встановлювати контакти з іншими людьми з метою налагодження взаєморозуміння між учасниками професійної діяльності та досягнення діалогу і результату спілкування.

- Брати участь у встановленні ділових комунікацій, використанні інформаційно-комунікативних технологій та професійної лексики у повсякденній діяльності.
- Застосовувати в процесі професійної діяльності всі наявні стандартні процедури з дотриманням чинних нормативних вимог з метою завчасного забезпечення якості виробленої продукції, наданої послуги, виконаної роботи тощо.
- Використовувати знання вимог законодавчих та нормативних актів, положень належних фармацевтичних практик у професійній діяльності.
- Дотримуватися вимог санітарно-гігієнічного режиму, охорони праці, правил техніки безпеки та протипожежної безпеки у професійній діяльності.
- Проводити роботи з приготування, перевірки та зберігання титрованих розчинів, реактивів, індикаторів та здійснювати окремі види аналізу лікарських засобів.
- Застосовувати сучасні інформаційні технології, інформаційно-пошукові системи та програмні комплекси для рішення практичних завдань у сфері професійної діяльності.

Для випускників сьогодні особливо важливим є розуміння соціального значення своєї професії, розуміння свого місця в системі соціальних відносин, а також здатність до критичної оцінки свого життєвого та професійного досвіду, свідомого вибору шляхів та методів удосконалення своїх особистих і професійних якостей. Як відмічають деякі автори [5], в умовах компетентнісного підходу здебільшого акцентують увагу на результаті навчання; при цьому як результат розглядається не сума засвоєної інформації, а здатність людини діяти в різних проблемних ситуаціях, застосовувати досвід успішної діяльності в певній сфері. Тому, компетентності випускника відображають погляд зовнішніх замовників: роботодавців, професійних асоціацій на освітню та/або професійну підготовку і мають максимізувати здатність до працевлаштування. Засобами навчальної дисципліни Аналітична хімія формуються важливі і необхідні в професійній діяльності компетентності, володіння якими, однозначно, підвищить конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

Література:

1. Закон «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019 р. № 2745 –VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів фахової передвищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.07.2020 № 918 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Закон "Про лікарські засоби" від 04.04.1996 N 123/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Райкова Т. С. Компетентнісний підхід і реформування фармацевтичної освіти / Т. С. Райкова // Science and life : Proceedings of articles the international scientific conference (Czech Republic, Karlovy Vary - Ukraine, Kyiv, 22 December 2017). – Karlovy Vary : Skleněný Můstek, 2017. – С. 500-503.